

Feestjurk

Er ligt een jurk in het archief van de vrouwenbeweging. Geen feministische Reformjurk, zoals je misschien zou verwachten, maar een uitbundige feestjurk, gedragen tijdens de *Spiegel Historiae* van 1931.

De eerste feministische golf wordt vooral herdacht om haar strijd voor het vrouwenkiesrecht. Maar deze beweging heeft natuurlijk veel meer op haar conto staan. Zij poogde onder meer de geschiedenis van vrouwen veilig te stellen. Op 28 februari en 7 maart 1931 werd daartoe een *Spiegel Historiae* opgevoerd in het Stedelijk Museum. De voorstelling was het slot van de voorjaarsmarkt van de Wereldbond voor Vrouwenbelangen en Gelijk Staatsburgerschap. In kleine sfeerschetsen en toneelstukjes werden 39 historische vrouwen getoond aan het publiek.

De jurk maakt onderdeel uit van het archief van Ada Helena Crone, dat wordt bewaard op het IIAV. Crone (1893-1996) nam deel aan

de *Spiegel* als Louise de Coligny (1555-1620), een van de vier gemalinnen van Willem de Zwijger.

Ze droeg daarbij een kleed van zwart satijn met paars. Deze jurk 'vormde als het ware een vaas, waarop als een bloem het hoofd gedragen werd, bekroond door een middel-eeuwsch mutsje, met groote glanzende paarden versierd'.

De begeleidende tekst wees op De Coligny's rol tijdens de inquisitie, en prees haar als 'een fonkelster van deugd die Holland lang bescheen'. Onder haar leiding zou 'geen scheuring,

haat noch twist (...) staat en kerk ooit deeren'. Over de historische correctheid van deze omschrijving kun je debatteren, maar feit is wel dat de jurk zelf symbool staat voor de strijd voor de erkenning van vrouwen als historische actoren.

De *Spiegel* kwam tegemoet aan een belangrijke behoefte binnen de vrouwenbeweging. Zoals Maria Grever in *Strijd tegen de stilte - Johanna Naber (1859-1941) en de vrouwenstem in de geschiedenis* (Hilversum 1994) beschrijft, was er een groeiende vraag naar symbolische historische plaatsen en teksten van de beweging, juist op het moment dat deze over haar hoogtepunt heen was en in de verdrukking kwam. De herinneringen aan de pioniers en de beweging moesten worden gevormd tot een toegankelijk feministisch geheugen. De *Spiegel*, met zijn lijst van 39 historische zwaargewichten, functioneerde als een *lieu de mémoire* die een continuïteit tussen de geschiedenis en de beweging liet zien. Het veiligstellen van de herinnering aan historische vrouwelijke actoren was niet alleen belangrijk om vrouwen 'bij te schrijven' in de geschiedenis van naties. Het doorbrak ook het 'a-historisch' discours over vrouwen, waarbij de private sfeer het domein van vrouwen was en vrouwelijke kwaliteiten werden gezocht in het spirituele en de verbondenheid met de natuur. Door dergelijke eeuwige en circulaire noties hadden vrouwen als categorie geen geschiedenis.

De vrouwenbeweging probeerde de representatie van vrouwen te 'vermenselijken' door vrouwen als groep en individu een

geschiedenis te geven. Eerst werd daartoe de nadruk gelegd op de levens van 'uitzonderlijke vrouwen', zoals in *Spiegel Historiae* gebeurde. Later werden ook de domeinen van de private sfeer, het spirituele en natuurlijke gedeconstrueerd als veranderende, historische contexten.

En Crone? Die had verkleed als Louise de Coligny 'een zalige avond!'.

'Want ons heeft Johanna Naber deez' Spiegel gegeven.

*En in streng chronologische orde
Zullen hier alleen vrouwen bespiegeld worden;
En wel historische vrouwen op elk gebied,
Al waren dat vaak de volmaaksten niet;
want verborgen blijft meest der volmaakten glorie.
volmaakte vrouwen hebben geen historie.'*

(Uit de proloog van de Spiegel Historiae, 1931)